

СІМ РОКІВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ НА СХОДІ УКРАЇНИ: ШЛЯХИ ПОВЕРНЕННЯ АНЕКСОВАНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

Соломін Євген Олександрович,
кандидат наук із соціальних комунікацій,
доцент кафедри журналістики,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Військові дії, які почали розгортатися на Донбасі влітку березні 2014 р. уже в травні-червні того ж року переросли у війну, яка триває й досі. Агресія Російської Федерації призвела до втрати Україною своєї суверенної території у межах частини Луганської та Донецької областей, анексовано Автономну Республіку Крим.

Українські телевізійні канали на території Луганська почали зникати з ефіру на початку травня 2014 р. Саме тоді озброєні бойовики з т. з. «армії південного сходу» захопили філію Концерну РРТ й відключили з ефіру ряд загальноукраїнських каналів – «Перший національний», «1+1» та «5-й канал». Ці канали зникли і з кабельної мережі, замість них запустили російські телеканали.

Пізніше, українські телеканали на території підконтрольній бойовикам з терористичної організації «ЛНР» були визнані іноземними та такими, які не мають ліцензій, до того ж їхня продукція «містить відомості та матеріали, які спричиняють шкоду національній безпеці, спрямовані на пропаганду війни та порушують законодавство «ЛНР». З огляду на це була припинена трансляція ще 20 українських («2+2», «112 Україна», «Канал 24», «Еспресо», «ICTV», «Індіго ТВ», «Інтер», «News One», «Новий канал», «НТН», «Рада», «СТБ», «Телеканал 100», «ТЕТ», «Тоніс», «ТВІ», «ТРК «Україна», «УНІАН-ТВ», «UBR», «УТР») та 1 російського («Дождь») телеканалів. Окупаційна влада зобов'язала операторів зв'язку припинити їх ретрансляцію та видалити із сітки мовлення названі ТК.

Майно українських регіональних телеканалів було «націоналізоване» бойовиками терористичної організації «ЛНР».

На цій технічній базі була створена т. з. «государственная телевизионная і радіовещательная компанія» і розпочалось мовлення телеканалу «Луганск-24». Основу творчо-технічного колективу склали прибічники окупаційної влади з числа рештки колективів названих регіональних телекомпаній та студенти місцевих «вишів». Телеканал «Луганск-24» став єдиним каналом, на якому виходять місцеві новини. Україна та українська армія в їх інтерпритації – «протівнікі», «карателі», «хунта», натомість «ЛНР» – «молодое государство» «республіка» із «столицей в Луганске», а «знавісна антиукраїнська пропаганда Кремля набирає вже не просто людинонависницького, а людиноїдного характеру» [1]. За акцентами передач, вся Східна Україна – це російська територія, тимчасово окупована ворогом, а діячі культури, письменники, журналісти «ЛНР» повністю готові вбивати «українських окупантів». При цьому сепаратистське мовлення здійснюється на українському радіочастотному ресурсі і тривалий час його фінансувала Луганська філія коцерну РРТ, проти якого СБУ порушило кримінальне провадження за фактом сприяння в діяльності терористичної організації.

Крім українського радіочастотного ресурсу в ОРЛО використовується і цифровий ресурс Т-2. Але і там відключена можливість налаштування перегляду українських телевізійних каналів.

Важливою складовою військової агресії, яку здійснює РФ проти України, є гідридна війна та активне використання окупантами інформаційних спецоперацій та пропаганди, які здійснюються через ЗМІ, у тому числі й через мережу цифрового та аналогового мовлення. При цьому, Україна об'єктивно потребує зрозумілих (що важливо – таких, що можуть бути прийняті міжнародним співтовариством) доказів ведення проти нашої держави ворожої пропаганди, яка спрямована на досягнення цілей, які викладені у Міжнародній конвенції про використання радіомовлення в інтересах миру: «за своїм характером спрямовані на підбурювання населення будь-якої території до дій, що несумісні із внутрішнім порядком чи безпекою будь-якої території» [2].

Можна констатувати, що спостерігається брак відповідних досліджень, які б могли надати верифіковану та зрозумілу модель, за якою ті чи інші програми, служби, ЗМІ можна було б чітко

визначити як такі, що ведуть пропаганду із ворожими для української державності цілями й у відповідності до цього порушувати справу притягнення їх до відповідальності (в тому числі – у міжнародних судах). Це обумовлюється певними протиріччями між сучасною концепцією ЗМІ та часто неможливістю проведення чіткої межі щодо «свободи слова» та «пропаганди». При цьому слід мати на увазі, що в міжнародній правовій практиці є випадки, коли автори та безпосередні виконавці пропагандистських акцій притягувались до відповідальності за злочини проти людяності [5].

Найбільшою проблемою мовників на Луганщині є обмеженість в подачі сигналу на окуповану територію. Перспективний план розвитку Луганщини передбачає будівництво нових радіотелевізійних станцій, що дозволить покривати україномовним контентом усю суверенної території Луганської області та відновить мовлення не менше 15 українських телеканалів у 60-ти кілометровій зоні. Близько 200 тисяч українців, що проживають як в ОРЛЮ, так і на підконтрольній українській владі території Луганської та Донецької областей, отримають доступ до україномовного контенту, та стане одним з етапів деокупації національного інформаційного простору.

Література і джерела

1. Дзюба І. Потрібен міжнародний журналістський осуд. День. 2014. 15 лип.
2. Міжнародна конвенція про використання радіомовлення в інтересах миру. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_229 (дата звернення 15.03.2021).
3. Соломін Є. О. Телевізійні новини. Луганський досвід : монографія. Ужгород: ФОП Береза А. Е., 2015. 209 с.
4. Соломін Є. О. Телепростір Луганщини: поступ, перерваний війною. *Вісник національного університету "Львівська політехніка". Серія «Журналістські науки»*. Львів : Видавництво Львівської політехніки. 2017. Випуск 883. № 1. С. 80–85. URL: <https://doi.org/10.23939/sjs2017.01.080>
5. Radio T'el'evision Libre des Mille Collines. – URL:https://en.wikipedia.org/wiki/Radio_T%C3%A9l%C3%A9vision_Libre_des_Mille_Collines (дата звернення 17.03.2021).